

بهداشت محیط مدارس

نام سند	بهداشت محیط مدارس
نگارش	اول
تاریخ صدور	۱۳۸۵
نام کامل فایل	بهداشت محیط مدارس
شرح سند	بهداشت محیط مدارس
نویسنده/مترجم	وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

مقدمه :

مراکز آموزشی و پرورشی فضای اجتماعی خاصی هستند که آموزش و رشد شخصیت کودکان و نوجوانان امروز کشور و آینده سازان فردا باید در پناه موازین علمی و اصولی بهداشتی جاری در آن اعتلا یابد . ضرورت توجه به بهداشت مراکز آموزشی و پرورشی ناشی از این حقیقت است که گروه سنی تا ۱۸ ساله رقم بزرگی از جمعیت کشور ما را در بر می گیرد و به علت آسیب پذیری این جمعیت سنی تامین بهداشت و برقراری سلامت آنها تاثیر انکار ناپذیری در ارتقاء سطح بهداشت کشور خواهد داشت . بعلاوه دوران سریع رشد و تکامل جسمی و روانی آنان ایجاب می کند که هرچه بیشتر و بهتر مسیر زندگی جمعیت مزبور از عوامل تخریبی یا بازدارنده و عوامل نامطلوب محیط پاک شود . بدیهی است که اجرای موازین بهداشتی و مراقبت های لازم از دانش آموزان ، به کارگیری اصول صحیح پیشگیری از بیماری ها و کنترل عوامل محیطی مدارس از جمله آب ، فاضلاب ، دفع مدفوع ، زباله و نور کافی کلاسها ، محیط کلاسها و تغذیه سالم سبب می شود تا آموزش و پرورش در محیطی سالم و مطلوب انجام پذیرد و چون در مراکز آموزشی و پرورشی غیر بهداشتی و ناسالم کودکان نمی توانند حتی در بهترین شرایط و برنامه های آموزشی بهره مند گردند .

مسئولیت ایجاد محیط های سالم به عهده کیست !؟

ایجاد محیط های سالم ، مسئولیتی همگانی است و مهمترین وظیفه ما و سیاستگذاران ، تامین محیطی سالم و ایمن برای کودکان می باشد این امر مهم به عهده کلیه بخشهای توسعه جامعه از جمله ، آموزش و پرورش -جهاد کشاورزی - برق - راه - ارتباطات - ارشاد -فرمانداری ها - نیروی انتظامی - بهداشت و درمان - قوه قضائیه و و مردم میباشد پس برای ایجاد محیط سالم باید از خودمان شروع کنیم .اگر ارتباط اولیا و مربیان با مسئولین بهداشتی به صورت تنگاتنگ باشد میتوانند مشکلات بهداشتی زیادی را با استفاده از راه هایی ساده مثل اضافه کردن سطل زباله ، نوشتن شعار های بهداشتی ، اضافه کردن مواد شوینده و صابون ، تعمیر شیرهای آب و سرویس های بهداشتی ، نظافت و غبار زدایی کلاس ها و سرویس های بهداشتی حل کنند و بقیه مشکلات نیز با پی گیری از سازمان های زیربط تا حدود زیادی قابل حل است به شرط اینکه اولیا دانش آموزان به مشکلات بهداشتی مدرسه و دانش آموزان اهمیت ویژهای قایل شوند .

برخی از استانداردهای مدرسه:

ساختمان و ابعاد کلاس ها :

- دیوارهای کلاسها باید کاملاً خشک ، بدون درز ، صاف و حد اقل تا ارتفاع کف پنجره ها از سنگ مناسب استفاده شده باشد .
- کف کلاسها ، راهروها و پله ها باید مقاوم ، مسطح و قابل شستشو بوده و لغزنده نباشد .
- سقف کلاسها باید صاف ، بدون درز و شکاف و به رنگ روشن باشد .
- تابلوکلاس به رنگ سبز و غیر براق بوده و فاصله آن از اولین ردیف دانش آموزان نباید از ۲/۲۰ متر کمتر باشد .
- برای هر دانش آموز در کلاس حد اقل باید ۱/۲۵ متر مربع سطح در نظر گرفته شود .

- حداکثر ابعاد قابل قبول برای کلاس ۸ متر طول و ۷ متر عرض می باشد .
- ارتفاع سقف کلاس نباید از ۳ متر کمتر باشد .

پله ها :

- پله های مشرف به پرتگاه در مدارس باید لغزنده نبوده و به نرده مناسب مجهز باشد .
- حداکثر ارتفاع پله در مدرسه ۱۸ سانتی متر و حداقل عرض آن ۳۰ سانتی متر و طول آن حداقل ۱/۳۰ متر باید باشد .
- ایجاد هرگونه بالکن و تراس مرتبط با کلاس ممنوع است

در و پنجره ها :

- در و پنجره های مشرف به فضای خارج برای جلوگیری از ورود حشرات باید به توری سیمی مناسب مجهز باشد .
- پنجره های طبقات فوقانی مشرف به پرتگاه باید دارای نرده محافظ باشد . (از جام شیشه بزرگ استفاده نشود)

آب مدرسه :

- آب باید گوارا ، سالم و عوامل فیزیکی ، شیمیایی و بیولوژیکی آن در حد استاندارد های مصوب باشد و مصرف آن عارضه سویی در کوتاه مدت یا دراز مدت در دانش آموزان ایجاد نکند .

- آب مورد نیاز شرب و سایر مصارف بهداشتی برای هر دانش آموز حد اقل ۱۵ لیتر در روز می باشد .
- حداقل میزان آب مصرفی برای مدارس شبانه روزی ۱۰۰ لیتر برای هر نفر در روز می باشد

آبخوری مدارس :

- آبخوری عمومی مدارس باید دارای شرایط زیر باشد .

الف- کف محوطه آبخوری قابل شستشو و دارای شیب کافی و مناسب به طرف مجرای فاضلاب باشد .

ب- دیوار لبه آبخوری بایستی از جنس قابل شستشو (نظیر کاشی) بوده و دارای شیب مناسب به طرف مجرای فاضلاب باشد .

ج- دیوار اطراف آبخوری از جنس قابل شستشو (مانند کاشی ، سرامیک ، سنگ و ...) باشد .

د- آبخوری عمومی دانش آموزان باید با شیر های مناسب یا آب سرد کن مجهز گردد .

ه- آبخوری باید خارج از سرویسهای بهداشتی و با رعایت شرایط بهداشتی و با فاصله حد اقل ۱۵ متر احداث گردد .

- برای هر ۴۵ نفر یک شیر آبخوری باید پیش بینی شود و ارتفاع شیر آن متناسب با سن دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی (۷۵-۱۰۰ سانتی متر) از سطح زمین باشد .

سرویس های بهداشتی :

الف – توالت ها :

توالت ها باید دارای شرایط بهداشتی باشند .

تعداد توالت ها در مدرسه به ازای هر ۴۰ نفر حد اقل یک چشمه توالت می باشد .

دفع فاضلاب بایستی بصورت بهداشتی باشد .

مناطق که سیستم دفع فاضلاب " اگو " ندارند ، دفع فاضلاب به چاههای جاذب و یا سپتیک تانک طبق اصول بهداشتی باید انجام گیرد .

حجم سپتیک تانک یا چاه فاضلاب با توجه به ظرفیت مدرسه محاسبه و تعیین می شود .

ب – دستشویی ها :

دستشویی ها باید دارای شرایط بهداشتی باشند .

در مدرسه به ازای هر ۶۰ نفر یک دستشویی باید در نظر گرفته شود .

ارتفاع دستشویی ها متناسب با سن دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی (۷۵-۶۰ سانتی متر) از سطح زمین باشد .

استفاده از صابون مایع در دستشویی ها ضروری می باشد .

نور کلاس ها :

کلاس ها باید حتی الامکان طوری ساخته شوند که از نور طبیعی استفاده نمایند .
ترجیحا پنجره ها باید در سمت چپ دانش آموزان تعبیه شود و سطح آن ها حدود یک پنجم مساحت کلاس باشد.

گرمایش کلاس ها :

درجه حرارت مناسب جهت کلاس ها بین ۱۸-۲۱ درجه سانتی گراد و رطوبت ۵۰-۶۰ درصد می باشد .
وسایل گرمایشی بخصوص بخاری ها ی گازی مدارس باید استاندارد بوده و گازهای حاصل از سوخت دستگاههای مولد حرارت به خارج از کلاس هدایت شود تا حداقل اکسیژن را برای سوخت کامل مصرف کند .
وسایل گرمایشی باید ایمن بوده و خطر آتش سوزی وجود نداشته باشد .
مدرسه باید دارای وسایل اعلام و اطفاء حریق باشد*
مدرسه باید حداقل دو راه فرار برای مواقع اضطراری داشته باشد

بوفه مدرسه :

بوفه به مکانی اطلاق می شود که عرضه و فروش مواد خوردنی و آشامیدنی آماده مصرف به صورت سرد و گرم در آن انجام گرفته و فاقد سالن پذیرایی می باشد .
رعایت نکات بهداشتی ، ایمنی و فنی در ساختمان بوفه مدارس الزامی است .
کلیه کارکنان بوفه موظفند ، ضمن رعایت بهداشت فردی ، کارت معتبر معاینه پزشکی صادره از مراکز بهداشتی و درمانی واپسته به دانشگاههای علوم پزشکی در محل کار خود داشته باشند .
کارکنان بوفه باید ملبس به کلاه و روپوش سفید بوده و موظف به استفاده از وسایل بهداشتی شخصی مثل حوله و صابون می باشند .

لوازم و تجهیزات کار باید بهداشتی باشند

مواد غذایی ارائه شده در بوفه ها باید مورد تایید کارشناسان بهداشتی باشد

منبع مورد استفاده در تدوین متون آموزشی				
نوع منبع	عنوان	مؤلف/تهیه کننده	تاریخ تهیه	محل انتشار
جزوه	آئین نامه بهداشت محیط مدارس	وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی	۱۳۸۵	وزارت درمان ، آموزش پزشکی